

Datum : 9 januari 2007
Aan : Bureau van de Informatieur

Actuele beeld houdbaarheid overheidsfinanciën

De uitkomst van de vergrijzingsstudie, die het CPB in maart 2006 publiceerde, is dat de overheidsfinanciën op lange termijn niet houdbaar zijn.¹ Dat wil zeggen dat de bestaande overheidsvoorzieningen niet kunnen meegroeien met de welvaart zonder dat de belastingen moeten worden verhoogd of de overheidsschuld zich uiteindelijk explosief ontwikkelt. Bij de beoordeling van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën kan het beste gebruik worden gemaakt van het zogenoemde robuuste EMU-saldo.² Op basis van deze indicator is in de Economische Verkenning 2008-2011 (EV) een houdbaarheidstekort, dat wil zeggen het verschil tussen het feitelijke robuuste saldo en het houdbare robuuste saldo, berekend van 1½% BBP (9 mld euro) in 2011.

Aangezien een analyse van de houdbaarheid bij vergrijzing tijdrovend is en de studie met name gericht is op de lange termijn, ligt het in de rede de vergrijzingsstudie pas over enkele jaren (bijvoorbeeld voor een volgende kabinetsperiode) te actualiseren. De nieuwe bevolkingsprognose van het CBS heeft echter dermate verstrekkende gevolgen, dat bij uitzondering hierbij toch een inschatting wordt gemaakt van de gevolgen voor de houdbaarheid. In deze bevolkingsprognose groeit de gemiddelde levensverwachting aanmerkelijk harder dan in eerdere prognoses. De levensverwachting in 2050 is bijgesteld van 79,6 tot 81,5 jaar voor mannen en van 82,6 tot 84,2 jaar voor vrouwen. Een hogere levensverwachting betekent dat de kosten van vergrijzing sterker toenemen dan eerder verwacht.

De extra kosten kunnen globaal worden ingeschat op basis van een gevoeligheidsvariant in de vergrijzingsstudie.³ In die variant worden de effecten doorgerekend van een extra verhoging van de levensverwachting met 3,4 jaar (voor mannen en vrouwen), bovenop de stijging tot 2050 waarmee in het basispad is gerekend. Het houdbaarheidstekort zou hierdoor extra stijgen met

¹ C. van Ewijk et al. (2006), *Ageing and the Sustainability of Dutch public Finances*, CPB Bijzondere Publicatie 61, CPB, Den Haag, www.cpb.nl.

² Bij het bepalen van het robuuste EMU-saldo vindt om te beginnen een correctie plaats voor de invloed van de conjunctuur. Bij het berekenen van dit saldo blijven bovendien aan de uitgavenzijde van de begroting de rentelasten buiten beschouwing en aan de inkomstzijde de rente- en de dividendontvangsten en de aardgasbaten.

³ Ibid, blz. 109.

2,4% BBP. De verhoging van de levensverwachting waar het CBS nu mee komt is een extra 1,9 jaar voor mannen en 1,6 jaar voor vrouwen. Het houdbaarheidstekort zal hierdoor grofweg toenemen met 1¼% BBP.

Van deze toename van het houdbaarheidstekort is al een kleine ¼% BBP meegenomen in de berekening van het (robuuste) EMU-saldo in 2011.⁴ Hierdoor is per saldo sprake van een vergroting van het houdbaarheidstekort met 1% BBP tot 2½% BBP in 2011.

⁴ Zie CPB Notitie 2007/02, 9 januari 2007. De actualisatie van het EMU-saldo in 2011 leidt niet tot een bijstelling van het robuuste saldo. Niet alleen blijft het EMU-saldo in 2011 ongewijzigd, maar ook de aardgasbaten en de rentelasten muteren niet of nauwelijks ten opzichte van de EV. De hogere kosten van vergrijzing worden in 2011 gecompenseerd door een meevaller bij de belasting- en premieontvangsten.